

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від 01 березня 2023 року
Завідувач кафедри [підпис] Кузнєцова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія і організація науково-педагогічних досліджень

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма Педагогіка вищої школи

П.І.Б. викладача	Стрельбицька Світлана Михайлівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	E-mail: lawyerkonsult@gmail.com т. моб. 0976444673
Консультації	Вівторок - 16:00-17:00

2023 – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Обов'язкова	
	Рік підготовки:	
	1-й	
	Семестр	
	1-й	
	Леції	
	8 год.	
	Практичні, семінарські	
	4 год.	
	Самостійна робота	
	78 год.	
	Форма підсумкового контролю: залік	

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету формування у магістрантів системи знань з інтерпретації теоретико-концептуальних основ науки, методологічних параметрів і організації науково-педагогічних досліджень, генерування та ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування у науковій роботі в контексті розвитку здібностей успішного вирішення завдань у системі вищої освіти.

Предмет дисципліни – є теоретичні засади методології та організації науково-педагогічних досліджень.

Завдання: *сформувати* у здобувачів вищої освіти систематизовані комплексні знання про сутність основних понять і категорій методології і організації науково-педагогічних досліджень; *ознайомити* з методологією та процесом науково-педагогічних досліджень, оцінкою їх ефективності; вибором об'єкту, предмету та методів науково-педагогічного дослідження; інформаційним забезпеченням науково-педагогічних досліджень та методикою роботи над літературними джерелами; *сформувати* розуміння характеру побудови теоретичних та експериментальних досліджень; уміння генерування та ідентифікації наукових ідей; *сформувати* уміння засвоєння логіки розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення науково-педагогічних досліджень; сформувати здатності доцільного використання методологічних принципів і методів наукової діяльності; *сформувати* готовності до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної педагогічної діяльності у системі вищої освіти.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях сучасних наукових здобутках, спрямована на набуття компетенцій і компетентностей для організації та реалізації науково-педагогічних досліджень.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Наука та науково-педагогічні дослідження: теоретичні засади			
Тема 1. Наука як дослідницька діяльність в умовах воєнного часу та повоєнн	Наука як система знань, соціальний інститут і дослідницька діяльність. Науковий апарат (категорії науки). Сутність поняття, зміст, мета, завдання і функції науки та наукової діяльності. Форми	Створення таблиці та характеристика основних етапів становлення філософії науки,	Перевірка тематичного словника, таблиці та презентації

	<p>організації та управління наукою в Україні. Засади науково-педагогічного дослідження: ідеали і норми науково-педагогічного дослідження, наукова картина світу та філософські засади. Етапи розвитку науки. Глобальні наукові революції та зміна типів наукової раціональності. Наукознавство та його основні розділи. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. Роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження. Логічний аналіз об'єкта, суб'єкта і предмета методології науково-педагогічного дослідження. Зміст, структура і значення дисципліни для наукової підготовки магістра. Диференціація наукових знань. Осмислення взаємозв'язків наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки. Здійснення наукової діяльності в умовах воєнного часу та повоєння.</p>	<p>розробка презентації: «Етапи науково-педагогічних досліджень», підготовка виступу на тему «Особистість сучасного вченого в освітній парадигмі», розкрити питання з різних боків</p>	
<p>Тема 2. Процес науково-педагогічного дослідження та методика його проведення</p>	<p>Структура та різновиди науково-педагогічного дослідження. Визначальні параметри науково-педагогічних досліджень. Класифікація науково-педагогічних досліджень. Основні компоненти науково-педагогічних досліджень. Критерії істинності наукового знання. Структура наукового дослідження. Логіка наукових досліджень. Основні етапи і напрями науково-педагогічного дослідження, його мета та завдання. Елементи науково-педагогічного дослідження. Формування проблеми науково-педагогічного дослідження, побудова його програми. Тема і актуальність дослідження. Опис об'єкта дослідження, доведення</p>	<p>Розробка схеми взаємозв'язку між метою, завданнями, змістом, методами, формами, засобами та результатом наукового дослідження на обрану тему; розкриття основних етапів і напрямів науково-педагогічного дослідження, його мети та завдання у вигляді таблиці</p>	<p>Перевірка тематичного словника, схеми та таблиці</p>

	<p>та аргументація вибраного в ньому предмета дослідження. Мета і завдання дослідження. Концепція, гіпотеза дослідження. Новизна, теоретична і практична значущість результатів дослідження. Достовірність (вірогідність результатів дослідження). Теоретична та емпірична база дослідження, визначення стану досліджуваного об'єкта. Висновки і рекомендації за наслідками дослідження, впровадження їх результатів у практичну діяльність. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра. Уміння здобувача вищої освіти при підготовці кваліфікаційної роботи. Загальний зміст кваліфікаційної роботи та вимоги до її оформлення.</p>		
<p>Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-педагогічних досліджень</p>	<p>Інформаційний простір науковця. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Національна система науково-технічної інформації. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях. Технологія роботи з інформаційними джерелами. Види наукових, навчальних і довідково-інформаційних видань. Класифікація наукових документів. Електронні ресурси. Теорія та практика динамічного читання й раціональної роботи з науковою літературою. Збирання матеріалу, його аналіз і обробка. Аналіз та інтерпретація наукових даних. Використання апарату посилань і цитат. Поняття академічна доброчесність. Вплив цифровізації на академічну доброчесність. Пошук та використання інформації в</p>	<p>Вибір із запропонованих у темі питань актуальну проблему, проаналізувати її сучасний стан із різних джерел та підготвка доповіді з пропозиціями її розв'язання (до 2 стор.); аналіз наукової літератури щодо визначення сутності поняття «педагогічне дослідження», запишіть одне з визначень та надання обґрунтування свого вибору</p>	<p>Перевірка тематичного словника, доповіді</p>

	<p>Інтернеті. Кодекс честі та сприяння академічній доброчесності. Плагіат та корпоративна культура. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел. Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Види наукових публікацій. Наукова стаття. Тези наукової доповіді (повідомлення). Мова та стиль наукового дослідження.</p>		
<p>Тема 4. Методологія та методика наукової роботи</p>	<p>Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології. Поняття методології науки. Різновиди та структурні елементи методології. Методологія дослідницької діяльності. Методи наукового дослідження. Основні методи наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнологічні. Загальнологічні методи дослідження. Аналіз, синтез, узагальнення, індукція, аналогія, моделювання, дедукція, абстрагування. Наукові методи теоретичного дослідження. Наукові методи емпіричного дослідження. Соціологічні методи дослідження. Анкетування. Метод дослідної бесіди, інтерв'ю. Соціометрія. Методи експертних оцінок. Педагогічний консиліум. Системний підхід у науковому пізнанні. Синергетика як нова стратегія наукового пошуку.</p>	<p>Доведення, що педагогічний процес є системою; наведення прикладу використання загальнологічних методів в управлінні закладом освіти; перерахувати й пояснити теоретичні методи дослідження у вигляді таблиці; перерахувати та пояснити емпіричні методи дослідження у вигляді таблиці провести відбір методів дослідження для виконання власної кваліфікаційної роботи</p>	<p>Перевірка тематичного словника, таблиць</p>
<p>Тема 5. Теоретичні та емпіричні методи науково-педагогічного дослідження</p>	<p>Класифікації методів наукового дослідження. Аналіз і синтез. Індукція та дедукція. Аналогія, абстрагування. Конкретизація, моделювання. Ідеалізація, формалізація. Узагальнення, порівняння. Мислений експеримент. Структура та побудова. Умови використання</p>	<p>Аналіз методів емпіричного дослідження, які найчастіше зустрічаються в освітньому закладі, на вашу думку; змодельовати</p>	<p>Перевірка тематичного словника, есе, переліку рекомендованої фахової літератури та педагогічних джерел</p>

	<p>наукових методів теоретичного пізнання. Вимоги для переконливості аргументації. Методи емпіричного рівня. Педагогічне спостереження. Види спостереження: пряме, опосередковане та самоспостереження. Педагогічний експеримент. Природний та лабораторний експерименти. Методика проведення педагогічного експерименту. Рейтинг. Тестування. Тести інтелекту. Тести креативності. Тести досягнень. Тести особистісні. Проективні тести. Вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду. Науково-педагогічна експедиція. Вивчення інформаційних джерел з проблем дослідження.</p>	<p>взаємозв'язок між двома обраними методами емпіричного дослідження написання есе на обраний аспект з даної теми; складання переліку рекомендованої фахової літератури та педагогічних джерел за темою згідно вимог чинного законодавства</p>	
--	--	--	--

За кожною темою від здобувачів освіти вимагається:

- ведення тематичного словника, самостійно опрацьованих тем згідно з правилами цитування.

4. Політика курсу

Під час лекційних занять від здобувача вимагається уважно слухати викладача, конспектувати основні положення теми, брати участь в дискусіях, пошуково-дослідницької діяльності та інтерактиві.

До кожного **практичного заняття** здобувач повинен сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення практичного заняття здобувачі повинні брати активну участь в обговоренні теми, відповідати на питання викладача та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, ведення тематичного словника, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань для роботи на практичного заняттях.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти при виконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт та на екзаменах заборонені.

Політика щодо дедлайнів та перекладань. Перекладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного

повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

5. Критерії оцінювання результатів навчання

5.1 Критерії оцінювання за всіма видами робіт

Оцінка за національною шкалою	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач вищої освіти	
Відмінно	90-100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших здобувачів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре	75-89	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	60-74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання

Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

5.2. Критерії оцінювання для поточного контролю (за різними видами роботи)

Вид роботи	Бали	Критерії
Усні відповіді, участь у практичному занятті	5	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; аналізує педагогічну практику. Активно бере участь у занятті, висловлює обґрунтовані міркування, рецензує відповіді інших здобувачів, наводить доцільні приклади. Впевнено з творчим підходом виконує завдання.
	4-3	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності. Активність виявляє епізодично, відповіді надає правильні, але стандартні, не завжди впевнений у висловлених положеннях. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки. Завдання виконує шаблонно, іноді потребує допомоги викладача.
	2-1	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, припускається помилок при відтворенні основних понять навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. Переважно спостерігає за заняттям, не може самостійно виконати завдання.
	0	Відсутній на занятті
Письмові роботи	4	Завдання виконані з використанням кількох релевантних джерел. Відповіді повні, ґрунтовні, демонструють власну точку зору. Наведені приклади повністю відповідають завданню. Повністю дотримані вимоги щодо письмового/електронного оформлення робіт, з дотриманням правил цитування та покликання.
	3-2	Завдання виконані з використанням 1-2 джерел. Відповіді досить повні, частково демонструють власну точку зору. Наведені приклади формально відповідають завданню. Дотримані вимоги щодо письмового/електронного оформлення робіт, з дотриманням правил цитування та покликання, але є несуттєві неточності.

	1	Завдання виконані з використанням 1 джерела. Відповіді неповні, не демонструють власну точку зору. Наведені приклади не зовсім відповідають завданню. Порушені вимоги щодо письмового/електронного оформлення робіт, правила цитування та покликання, є суттєві помилки.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням норм академічної доброчесності.
Презентація роботи	4	Виконана робота презентується усно з використанням мультимедійної презентації. Усний виступ відповідає всім вимогам щодо педагогічного виступу перед аудиторією (правильне, яскраве мовлення; уміння взаємодіяти з аудиторією тощо). Презентація логічна, змістовна, цікава. Здобувач демонструє уміння самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для інтерактивного виступу.
	3-2	Виконана робота презентується усно з використанням мультимедійної презентації. Усний виступ в основному відповідає вимогам щодо педагогічного виступу перед аудиторією. Презентація змістовна, але не відповідає завданню інтерактивності, дублює текст виступу. Здобувач не демонструє уміння самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, недостатньо використовує нові інформаційні технології для інтерактивного виступу.
	1	Виконана робота представлена без мультимедійної презентації. Завдання виконано з суттєвими помилками. Порушені вимоги щодо педагогічного мовлення та взаємодії з аудиторією.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням норм академічної доброчесності.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний та/або періодичний контроль							Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка
Змістовий модуль 1							0	100
T1	T2		T3	T4	T5			
ср	п	ср	ср	ср	п	ср		
16	14	12	16	16	14	12		

*Умовні позначення: СР – самостійна робота, п – практичні заняття

7. Рекомендована література

Основна:

1. Башкір О. Реалізація принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти України. Освітологічний дискурс. 2021. № 2. С. 77-90.
2. Вихрущ В. О., Козловський Ю. М. Методологія та методика наукового дослідження : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 335 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії). Харків : Право, 2023. 31 с.
4. Данильян О., Дзьобань О. Методологія наукових досліджень. Харків : Право. 2019. 368 с.

5. Комар Ю. М., Попов О. І., Комар В. Ю. Основи наукових досліджень. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 182 с.

6. Кресвелл Джон В., Кресвелл Дж. Девід Дизайн дослідження: підходи на основі якісних, кількісних і змішаних методів. Львів : Видавництво УКУ. 2023. 284 с.

7. Марченко Ю. Буде тобі наука: українські вчені, які змінюють світ. Київ : Основи, 2019. 178 с.

8. Методологічне та інструментальне забезпечення наукових досліджень : навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. А. Шевчука. Ірпінь : Унт ДФС України, 2020. 323 с.

9. Про вищу освіту : Закон України від 28.05.2023 № 3062-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 04.06. 2023).

10. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: навч. посіб. Київ : НУХТ, 2022. 385 с.

11. Сусліков Л. М., Студеняк І. П. Презентація наукових результатів : електронний навчальний посібник. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2020. 249 с.

12. Стежко З. В. Академічна доброчесність у вищій освіті: прояви та мотиваційні чинники. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2022. №3. С. 7-15.

Додаткова:

1. Бублик С. Г. Тематичне ядро публікацій дослідника: наукометр. підхід. Наука та наукознавство. 2019. № 4 (106). С. 52-67.

2. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

3. Загальні вимоги до оформлення наукової, навчальної та навчально-методичної літератури : метод. рек. для наук.-пед. працівників / уклад.: Н. М. Ніколаєнко, Т. О. Рудич. Харків : ХНТУСГ, 2019. 83 с.

4. Корець М. С. Методологія наукового дослідження : навч. посібник. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. 145 с.

5. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2018. 352 с.

6. Маслікова І. Цілі та цінності сучасного університету: виклики академічної доброчесності в умовах онлайн навчання. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. 2021. Вип. 1. С. 24-41.

7. Мриглод О. І. Наукометрія та управління науковою діяльністю: вкотре про світове та українське. Вісн. Нац. акад. наук України. 2019. № 9. С. 81-94.

8. Надикто В. Т. Методологія наукових досліджень : посібник-практикум для виконання лабораторних робіт. Мелітополь : Люкс, 2020. 94 с

9. Палеха Ю. Основи науково-дослідної роботи : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 336 с.

10. Стріха М. Українська наука на шляху до Європи: здобутки, проблеми і перспективи // Міністерство освіти і науки України. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayinska-nauka-na-shlyahu-do-yevropi-zdobutki-problemi-i-perspektivi>

11. Якимчик А. І. Щодо проблеми використання в Україні наукометричних показників: на прикладі аналізу публікаційної активності окремого науковця. Вісн. Нац. акад. наук України. 2020. № 9. С. 66-77.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada>

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>

4. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua>

5. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України. URL: <http://www.nisd.gov.ua>